

ЖЕНСКО СДРУЖЕНИЕ „ЕКАТЕРИНА КАРАВЕЛОВА”

гр. Силистра, п.к.283, тел/факс: 086 820 487

e-mail: ckpdn_ss@abv.bg; www.ekaravelova.org

ЦЕНТЪР ЗА КОНСУЛТИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ

АЗ НЕ СЪМ ЖЕРТВА!

Мини ръководство за лица, пострадали от домашно насилие

Настоящото ръководство е разработено от Женско сдружение „Екатерина Каравелова” по проект „Превенция и защита от домашно насилие, чрез надграждане дейността на Център за консултиране и превенция от домашно насилие – Силистра“

СИЛИСТРА

2021

Проектът е финансиран със средства от Държавния бюджет, чрез Министерството на правосъдието на Република България по Договор за безвъзмездно финансиране № 93-00-264/17.08.2021 г.

Домашното насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за извършване на такова. Водеща разлика между домашното насилие и насилието като общо понятие е, че домашното насилие се случва между близки хора (съпрузи, деца и родители). Независимо от пола, независимо от възрастта и принадлежността, всяко едно лице може да бъде жертва на домашно насилие.

Цикълът на домашното насилие има три етапа: увеличаване на напрежението, остро и интензивно избухване и меден месец. Той се повтаря, като всеки следващ път насилието ескалира. В таблицата по-долу са представени особеностите във връзка с етапите на насилието:

Поведение на насилника	Поведение на жертвата в отговор
ЕТАП 1 - Увеличаване на напрежението	
Честа смяна на настроенятия Неоснователни и чести обвинения и критика Изолиране на партньора Изпускане на контрола над емоциите, особено на гнева Унижение на партньора Крясъци/викане по партньора Употреба на алкохол или наркотици Използване на заплахи Унищожаване/ чупене на вещи Критикуване Използване на емоционално и психологично насилие, така че да внуши усещането у жертвата, че нещо с нея не е наред, полудява, не знае кое е реално и кое не; подменя реалността, така че да се чувства лоша, болна и да мълчи	Опитва се да го успокои Грижи се за него, за нуждите му Мълчи и толерира поведението му Стои далече от приятелите и семейството си (родители, близки) Грижи се децата да са тихи и кротки Опитва се да намери причина за поведението му Приготвя му любимите ястия/вечеря Общо чувство за това, че ходи по ръба Преживява несигурност
ЕТАП 2 - Остро и интензивно избухване	
Удряне Биене Задушаване Унижаване Изнасилване Използва оръжия	Защитава се, както може Вика полиция или е извикана полиция от децата и съседите Опитва се да го успокои Търси причина за поведението му Отвърща и тя с удари и се бие Напуска го
ЕТАП 3 - Меден месец	
Искане на прошка и даване на обещания, че ще търси професионална помощ Купува цветя, прави подаръци „Никога няма да правя повече така” Иска да прави любов, къдне се в любов	Съгласява се да остане, да се върне и да го прибере при себе си Прекратява съдебни процедури Организира/планира срещи за консултиране (професионално) за него Чувства се обнадеедена и щастлива

Опитва се да завербува семейна подкрепа (особено от децата). Плаче	
---	--

ВИДОВЕ ДОМАШНО НАСИЛИЕ

Физическото насилие е всеки акт, който нарушава неприкосновеността на тялото, причинява физическо страдание и болка, дори ако този акт не води до пряка опасност за здравето и живота. То включва нанасяне на физически увреди върху жертвата - побой, нараняване, убийство, заразяване, ограничаване на храната, съня, въвлечане в употреба на наркотици, алкохол и т.н. В контекста на домашното насилие, то дебютира посредством нанасянето на леки телесни повреди: шамар; удар с юмрук; ритник; стискане; извиване на ръце; блъскане, скубане, душене и т.н. Липсата на реакция от страна на жертвата води до прогресия на изявите на физическо насилие.

Сексуалното насилие е преднамереното манипулиране с тялото като сексуален обект, без да е налице изрично съгласие. Действието цели насилникът да получи сексуално удоволствие или друга изгода. Сексуалното насилие ограничава и нарушава правата на жертвата. Това са изнасилването, опитът за изнасилване, принудата за забременяване, принудата към проституция, венерически инфекции, сексуални злоупотреби.

Психическото насилие въздейства пряко върху мислите, възприятията, „живеенето“ на индивида. То няма пряко влияние върху физическото здраве, но води до трайни изменения в личността на жертвата. При психическото насилие е налице относително цялостен контрол върху личността на жертвата.

Емоционалното насилие въздейства пряко върху емоциите на жертвата. Със своите действия или бездействия насилникът предизвиква тревожност, страх, отчаяние. Този тип насилие трансформира жертвата в лице, което реагира несъответно спрямо ситуацията. Тези реакции и дисфункционални мисли се развиват във времето, като могат да предизвикат емоционални разстройства, депресивни преживявания, разрушителни или саморазрушителни поведения, прояви на агресия.

Психическото и емоционалното насилие имат своите общи компоненти, които се свързват с поведението на насилника - предимно вербално, унижително и въздействащо на жертвата. Основни индикатори са: заплахи; критика; сплашване; насаждане на чувство за вина; контрол върху поведението; подценяване, потискане на самочувствието и т.н.

Икономическото насилие - манипулация и принуда за материална изгода. Не са редки случаите, когато чрез икономическата принуда насилникът изисква определено поведение, покорност, послушание. Най-често икономическото насилие се свързва с финансова зависимост и ограничения, материална и имотна зависимост. Поставяйки жертвата в условията на икономическа зависимост, насилникът я използва посредством психически и емоционални инструменти. Основната цел на икономическото насилие е жертвата да бъде ограничена в своята независимост и свобода.

ВЛИЯНИЕ НА НАСИЛИЕТО ВЪРХУ ПОСТРАДАЛИТЕ

Всички форми на насилие, които са извършени в условията на домашно насилие, представляват ограничаване на свободата, която е и

основно право на човека. Новото време ни поставя в условията на определена форма на „нормализирано“ насилие. То е навсякъде – медии, видеоигри, социални мрежи. Въпреки това, домашното насилие представлява едно по-особено явление, което обвързва насилието с „любовта“, с „привързаността“. Любовта обаче не може да бъде страх, зависимост, тревожност, безпомощност, срам, вина. Продължителното насилие кара жертвата да се самообвинява, самонаказва, самоупреква. Често бяга от насилника, но се връща отново, защото въпреки преживяното, продължава да бъде зависима от него.

Послания, които пречат на жертвата да напусне насилника: „Какво ще си кажат хората?“; „Като си си го избрал/а, ще си я/го търпиш!“; „Детето няма да стои сираче!“ ... Всички тези послания внушават предварителна вина у жертвата на насилие. Още повече, че в близкото минало е налице и възприятието, че проблемите в дома си остават зад стените на дома.

Жертвата следва да знае, разбере и осъзнае правото на свобода и правото на избор. Мълчанието не е стратегия за справяне с насилието – то уверява насилника, че действа правилно. Опитите за убеждение на насилника също не са стратегия за справяне, тъй като активират у него възприятието, че не е разбран и поведението му става по-интензивно. Действията на насилниците са провокирани от слабостта им, поведението им не е сила.

Стокхолмският синдром е една от причините за задържането на жертвата при насилника. Той става факт при тежките условия на продължителното насилие, в които дори оцеляването е под въпрос. Личността формира склонност да търси признаци на надежда дори в тези условия и когато насилникът покаже на жертвата си малко добро. Дори то да е в негова услуга, жертвата интерпретира това като негово положително качество. Наблюдават се следните проявления:

- Емоционална връзка между насилника и жертвата;
- Потребност на жертвата от насилника;
- Приятелско, внимателно, добронамерено отношение на жертвата към насилника;
- Възмущават се на другите, включително на институциите, ако те искат да окажат подкрепа на жертвата;
- Губят собствената си идентичност и се идентифицират с насилника;
- Стават зависими от насилника.

В условията на Стокхолмския синдром жертвите изпитват потребност от идентификация, от търсене на пътища за оцеляване. Те имат силна вяра в божия характер и добротата на хората. Живеят с усещането, че животът им винаги е бил контролиран от някой друг, по-силен, и изпитват силна потребност от одобрение на авторитарна личност. Желанието им да бъдат „някой друг“ се свързва и с желанието за идентификация.

Вредите върху жертвите могат да бъдат краткосрочни или дългосрочни. Могат да включват срам и неудобство, безпокойство, трайна тревожност с поведенчески прояви, депресия и други емоционални страдания, суицидни мисли, опити за самоубийство, злоупотреба с алкохол и наркотици, хранителни разстройства, резки промени във физическото състояние, нарушения на съня, намалени умения за справяне и решаване на проблеми, хронична дезорганизация, загуба на самочувствие и увереност,

неглижиране, занемаряване, страх от започване на нови взаимоотношения, остър и/или хроничен страх, загуба на надежда.

Домашното насилие над мъже най-често се изразява в психическо насилие, икономически или социален контрол. До известна степен това, макар и необичайно, но реалистично явление, може да се припише на нивото на еманципация на жените и неговото неправилно възприемане. Друга причина може да бъде интересът на жените към отмъщение към противоположния пол. В повечето случаи става въпрос за жени, станали жертва на класическото и стереотипно възприемане за ролята на жените в семейството, от което произхождат. Още една причина би могла да бъде, че жената е била жертва на домашно насилие в своето детство. Формите на психическо насилие са много коварни. Те най-често се мотивират с желание за мъст или с интереса да навредят на мъжкия пол - обида, подигравки, подценяване, сочещо слабостта на мъжа, неговия нисък доход или неспособност да обезпечи семейството. Физическото насилие се среща изключително рядко, тъй като в повечето случаи жените са физически по-слаби от мъжете.

Домашното насилие над възрастни хора нерядко се пренебрегва, дори ако атаките срещу тях са чести. Някои от възрастните хора не са в състояние да решат този проблем, поради физическото и/или психическото си състояние. Много от тях не говорят за насилието, а често не се и опитват да решат проблема, дори да е по силите им. Те са благодарни на всяко внимание, на всеки проявен интерес от страна на агресора. Те могат да възприемат себе си като тежест, което ги кара да избират насилието. Не на последно място, понякога се срамуват от себе си, чувстват неуспех във възпитанието на агресора (най-често това са техните деца и/или внуци). Има и случаи, в които насилникът е единствената им роднина, затова и отказват да прекъсват отношенията си.

Грижата за възрастните хора, както и за хората с увреждания не е лесна и често изисква известна професионална квалификация или чести посещения при лекари. Обикновено, насилникът има свое семейство, собствен свят. Грижите за възрастните стават бремене във финансово отношение, както и по отношение на времето. От гледна точка на насилника, възрастните се превръщат в непреодолима тежест, която ги изтощава и следователно не могат да правят това, което искат да правят (работа, семейство, интереси, социални контакти и т.н.), което ги води до чувство на безпомощност, умора, често гняв и изтощение. Ако той или тя не може да осигури грижите за възрастните хора, това може да доведе до ситуация, в която несъзнателно ги пренебрегва. Всички тези чувства – водени от безсилието, което се преживява двустранно (от възрастните и от младите), често са в основата, върху която започват да се появяват определени форми на домашно насилие. Това обикновено са физически атаки, психическо насилие или пренебрегване на възрастните хора. В подобна ситуация са и хората с увреждания.

Възрастните хора могат да станат жертва на домашно насилие и поради имуществени или финансови причини. В този случай насилието се упражнява от детето или внука на възрастния. Насилието от страна на децата може да бъде подтикнато, дори и ако възрастните прехвърлят собствеността на децата си. Тогава се появява вероятността за принуждаване на възрастните да напуснат домовете си и да бъдат настанени в домове за възрастни.

Домашното насилие над деца - децата могат да станат жертви на всички типове насилие. За психическото и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие. Децата възприемат отношенията между родителите си като отношения на любов и стандартните взаимодействия между всички възрастни. Те пренасят този опит и знание във външния свят. Възприемат всичко, което виждат, като израз на любов, тъй като обществото откъд семейството (особено при по-малките деца) е непознато. От друга страна, стои и прякото насилие, което нерядко се упражнява върху детето. Това е още една форма на насилие, която остава встрани от погледа на обществото, защото понякога се бърка с „възпитателна дейност“.

Последствията за детето, когато стане жертва на пряко насилие или свидетел на тежко насилие на единия от родителите:

Върху пеленачета и прохождащи:

➤ Отсъстващата комуникативна стимулация пречи на развитието на мозъка. Това може да доведе до намаляване на познавателно или умствено развитие.

➤ Недохранването пречи на нормалното развитие и може да доведе до умствени увреждания.

➤ При малтретиране на детето се ограничава волята за опознаване на света. Намалява любопитството. Децата стават апатични, безразлични, неподвижни. Речта се усвоява по-бавно. Могат да станат боязливи, тревожни или агресивни, нараняващи другите.

➤ Ограничава се формирането на привързаност (формира се несигурна такава), което може да доведе до базово преживяване на несигурност, включително формиране на психопатна личност. Те не успяват да формират доверие към другите. В действителност, ограничава се възможността за бъдещи качествени взаимоотношения с другите.

Върху деца в предучилищна възраст:

➤ В случай че малтретирането се появи в тази възраст е възможно забавяне на физическото развитие. Налице е лоша двигателна координация.

➤ Децата могат да бъдат болнави, наблюдава се връзка със заболявания на горните дихателни пътища и храносмилателни смущения.

➤ Изостават уменията за игри, свързани с грубата моторика. Възможно е забавяне и в развитието на фината моторика (закопчаване, връзване, боравене с молив, химикал).

➤ Речта може да отсъства, да е трудна за разбиране. Да предпочитат мълчанието през повечето време. Нарушава се концентрацията на вниманието. Ограничен е интересът към обекти от външния свят.

➤ Детето може да изглежда емоционално отчуждено, откъснато от другите – възрастни и връстници. Привързаността може да се изгради като безразборна или прекомерна. Може да изглежда като прикачено към един индивид или да се впуска в контакт с всеки срещнат.

➤ Трудно споделят, не разказват. Затрудняват се в това да се разбират с връстниците си. Могат да бъдат свръхагресивни, конкуриращи се. Липсват игрови умения.

➤ Проявява се ниска самооценка, липса на доверие. Боязливи са, с разнообразни страхове. На фрустрация реагират с агресия, избухване.

➤ Може да имат енуреза (нощно напикаване) и енкопреза (изпускане по голяма нужда).

Върху деца в училищна възраст:

➤ Те престават да търсят помощ и от другите възрастни, тъй като им нямат доверие. Опитът ги води до възприятието, че това води до тежки последици.

➤ Проявяват крайности – или не обръщат внимание на похвалите, или се „закачат“ интензивно към същите. Въпреки всичко, те търсят одобрение.

➤ Затрудняват се при намиране на приятели. Когато са в отношения, могат да тормозят другите, да се стремят към доминиране.

➤ Когато срещат затруднения, обвиняват другите. Инициират конфликти.

➤ Предизвикателствата в усвояването на академични знания се възприемат като заплахи. Съответно липсва увереност в усвояването на нови умения. Другият вариант е изграждане на лукавство, гъвкавост в отношенията, но отново срещат проблеми с академичните знания. Причината затова е трудната концентрация върху уроците. Това понякога се крие и зад тревожност, депресивност.

➤ Налице са отклонения в поведението, свързани с бягства от дома, употреба на алкохол, дрога.

Последици върху юноши:

➤ Цялостно, липса на зрялост. Проявяват поведение, което е типично за по-малки деца.

➤ Налице са трудности в самоконтрола. Нуждаят се от ясна структура, граници, правила.

➤ Нуждаят се от одобрение, но нямат умения да го потърсят или приемат.

➤ Затрудняват се в общуването с връстници, липсват им трайни и близки приятелства. Не успяват да изградят стабилно чувство за идентичност.

➤ Могат да бягат от училище, да употребяват алкохол, дрога. Да са буйни в поведението си, често неконтролируеми.

Защо жертвата не напуска насилника? - Отговорът е сложен, но често срещаните фактори включват жертви, които се страхуват за живота си или за живота на децата си. Често те остават, след отправени заплахи от партньора си. Наличието на малки деца и/или липсата на социална подкрепа, пари или достъп до алтернативно жилище, са друг основен проблем. Това води и до подчертаване на вярата, че е налице надежда в това, извършителят да промени поведението си. Има доказателства, че някои от родителите жертви са по-склонни да действат рестриктивно към децата си в присъствието на извършителя. Това отразява опитите им да избегнат насилието за себе си, но на практика, те упражняват насилие над децата.

СТРАТЕГИИ ЗА СПРАВЯНЕ С ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

Национална гореща телефонна линия 0800 11977

Телефон 112

Ако сте жертва на насилие е важно:

➤ Да си осигурите среда на подкрепа – приятели, членове на семейството и близки, които подкрепят, без да съдят.

Изоляцията следва да бъде пречупена!

➤ Да преодолеете чувството за вина, което е вменено.

Пострадалият не е виновен!

➤ Да се запознаете с правата си. Намерете адвокат, НПО, социален работник, за да получите практични съвети и знание как да се справите.

- Намерете връзка с други, преживели подобни ситуации (НПО, работещо по проблема, групи за подкрепа, социални мрежи, които осигуряват пространство за споделяне и разбиране).
- Не подценявайте собствената си личност!
- Не забравяйте силните си страни – използвайте ги!

„План за безопасност“:

При домашно насилие е полезно да има план за справяне с извънредна ситуация или криза. Важно е да се мисли за осигуряване на безопасна среда както за жертвата, така и за децата. Трябва да се планира как да се излезе бързо и безопасно от дома, да се обмисли къде да бъдат поставяни ключове, портмоне и допълнителен комплект дрехи за бърза реакция. Могат да бъдат обсъдени „кодови“ думи за деца или приятели, за да могат да се обадят на полицията за помощ. Важно е децата да знаят как да използват телефона, за да се обадят в полицията или пожарната.

Има много неща, които един човек, успял да излезе от ситуацията на домашно насилие, може да направи, за да увеличи безопасността си в собственото си местожителство.

Мерки за безопасност, които могат да бъдат използвани, при издадена заповед за защита:

- Смяна на ключалките на вратите и прозорците.
- Замяна на дървените врати със стоманени/метални врати.
- Инсталиране на системи за сигурност.
- Инсталиране на система за външно осветление, която се активира, когато човек е близо до къщата/пред входна врата/домашна врата.
- Деклариране пред хората, които се грижат за децата, кой има разрешение да ги взема и кой няма - учител, детегледачка, приятел, съсед.
- Уведомяване на съсед и приятели, че насилникът вече не пребивава в дома, както и че трябва да се обадят в полицията, ако той бъде наблюдаван в близост до дома.
- Ако партньорът наруши заповедта за защита, обаждането в полицията и съобщаването за нарушението е решение.
- Работодателят, социалният работник, специалистът, най-близкият приятел следва да са уведомени, че има в сила заповед за защита.

Безопасност на работното място и на публично място:

Всеки, станал жертва на насилие, следва да обмисли адекватен план във връзка с осигуряването на защита на публични места и работно място. Могат да бъдат предприети следните действия:

- Информирание на ръководителя или охраната по време на работа.
- Молба към мобилния оператор да записва телефонните разговори с определен номер.
- Промяна на ежедневието, така че да се отличава от този, когато жертвата и насилникът са живеели заедно - посещение на различни хранителни магазини, по-кратко пазаруване и т.н.
- Банката при съвместното съжителство с насилника също следва да бъде променена.

ПРАВА НА ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- Право на живот.
- Право на свобода от изтезание и от жестоко нечовешко или унижително отношение или наказание.
- Свобода от дискриминация.
- Право на свобода и сигурност.

- Право на личен и семеен живот.
- Право на еднаква защита от закона.
- Право да се ползва от възможно най-високия стандарт на физическо и психическо здраве.
- Право на равенство в брака.

Домашното насилие ограничава в пълен обем човешките права.

Наказателно правни възможности:

Домашното насилие в България е криминализирано през 2019 г. Наказателният кодекс в чл. 93, т. 31 определя че: „Престъплението е извършено „в условията на домашно насилие“, ако е предшествано от системно упражняване на физическо, сексуално или психическо насилие, поставяне в икономическа зависимост, принудително ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права и е осъществено спрямо възходящ, низходящ, съпруг или бивш съпруг; лице, от което има дете; лице, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство; или лице, с което живеят или е живяло в едно домакинство“. За да бъде актът възприет като престъпление, то трябва да бъде извършвано системно (поне три пъти). До третия път домашното насилие се преследва по Закона за защита от домашно насилие (ЗЗДН).

Наказателни състави:

Убийство: Чл. 115. Който умишлено умъртви друго, се наказва за убийство с лишаване от свобода от десет до двадесет години. ба. извършено в условията на домашно насилие;

Телесна повреда: Чл. 131. (1) За причиняване телесна повреда: 5а. в условията на домашно насилие; наказанието е лишаване от свобода от три до петнадесет години при тежка телесна повреда; от две до десет години при средна телесна повреда; до три години при лека телесна повреда по чл. 130, ал. 1 (лека телесна повреда с временно разстройство на здравето) и до една година или пробация по чл. 130, ал. 2 (лека телесна повреда без разстройство на здравето);

Отвлечане: Чл. 142. Който отвлече друго, се наказва с лишаване от свобода от три до десет години. (2) Наказанието е лишаване от свобода от седем до петнадесет години, когато: 5а. деянието е извършено в условията на домашно насилие;

Принуда: Чл. 143. (1) Който принуди друго да извърши, да пропусне или да претърпи нещо, противно на волята му, като употреби за това сила, заплашване или злоупотреби с властта си, се наказва с лишаване от свобода до шест години.(3) Ако деянието по ал. 1 е извършено в условията на домашно насилие, наказанието е лишаване от свобода от три до десет години.

Следене: Чл. 144а. Който системно следи друго и това би могло да възбуди основателен страх за живота или здравето му, или за живота или здравето на негови близки, ако извършеното не съставлява по-тежко престъпление, се наказва с лишаване от свобода до една година или пробация. (2) Следене по ал. 1 е всяко поведение със заплашителен характер срещу конкретно лице, което може да се изразява в преследване на другото лице, показване на другото лице, че е наблюдавано, навлизане в нежелана комуникация с него чрез всички възможни средства за комуникация. (3) Ако деянието е извършено в условията на домашно насилие, наказанието е лишаване от свобода до пет години.

Гражданско правни възможности:

Закон за защита от домашно насилие (ЗЗДН):

На първо място, важно е да се отбележи, че по ЗЗДН може да бъде издадена Ограничителна заповед, която да е с действие в периода на производството. Затова са нужни свидетели или медицинска експертиза. Да потърсите медицинска експертиза е изключително ВАЖНО, тъй като най-често домашното насилие не се случва в присъствието на свидетели, освен ако не говорим за процес, който е продължил дълго във времето.

При наличие на ограничителна заповед, органите на Министерството на вътрешните работи (МВР) имат право да задържат насилника и да го предадат на прокуратурата.

В случаите, когато има данни за опасност за живота или здравето на пострадалото лице, то може да подаде и молба до органите на МВР за предприемане на мерки, съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи (чл. 4, ал. 2 от ЗЗДН).

Подаване на молба в Районен Съд:

Компетентен е Съдът по постоянен или настоящ адрес на пострадалото лице. При подаване на молба по ЗЗДН не се внася държавна такса! Таксата е за извършителя, ако молбата бъде уважена. При постъпване на молбата, съдът определя дата за разглеждането ѝ в рамките на 1 месец. Когато е налице пряка, непосредствена или последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, Районният съд в закрито заседание без призоваване на страните, издава ЗАПОВЕД ЗА НЕЗАБАВНА ЗАЩИТА В СРОК ДО 24 ЧАСА ОТ ПОЛУЧАВАНЕ НА МОЛБАТА.

Мерките за защита могат да са следните (чл. 5, ал. 1 от ЗЗДН):

1. Задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие;
2. Отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда;
3. Забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдих на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда;
4. Временно определяне местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и срок, определени от съда, ако това не противоречи на интересите на детето;
5. Задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми;
6. Насочване на пострадалите лица към програми за възстановяване.

Дирекция „Социално подпомагане“:

Директорът на ДСП на съответната територия може да подаде молба за издаване на Заповед за защита, когато пострадалото лице е непълнолетно, поставено под запрещение или е с увреждания. Ако децата са били свидетели на домашното насилие, срещата на ДСП с тях е препоръчителна.

Използвана литература:

АЗ НЕ СЪМ ЖЕРТВА!

Наръчник за лица, пострадали от домашно насилие

© Манол Николов Манолов, автор, 2020

© Издателство Манол Николов Манолов, 2020

гр. Силистра

ISBN: 978-619-91664-1-3